Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor
Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links
Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Nr. 83 JUNI 1956

Landbruget og ejendomsskatterne

Af toldinspektør, cand. polit. *A. Clausager*

SOM FASTE EJENDOMME og som økonomiske aktiver i det hele taget er slægtsgårdene underkastet beskatning efter samme regler som andre tilsvarende skatteobjekter. Det er fortrinsvis ejendoms- og formueskatterne, der spiller en rolle i denne forbindelse, idet der dog muligvis kan være enkelte slægtsejendomme, hvis jordareal efterhånden er frasolgt, og hvor huslejeværdien udgør grundlag for indkomstskat.

Ejendomsskatterne er egentlig en fortidslevning. For bare nogle få — ja, ikke stort mere end et — hundrede år siden bestod den altovervejende del af befolkningen i landkommunerne af landbrugere, hvis skatteevne med en vis tilnærmelse kunne måles ved størrelsen og boniteten af det jordareal, der lå til deres ejendom, og som man søgte at give udtryk i matriklerne eller hartkornsansættelserne, hvoraf vi fik den første i 1688 og den sidste i 1844. Matriklerne omfattede ikke blot landbrug, men også skove, møller, teglværker, stampemøller, færgeri, bro- og fiskerettigheder m. m., ja, selv jydepottefabrikation var sat i hartkorn, så det var en faktisk skatteligning af praktisk talt alt, hvad der fandtes af skatteevne på landet. Øvrighedspersoner og andre som herredsfogeder, præster og degne fik for en stor del deres løn i form af en embedsgård eller jordlod, hvorigennem også de beskattedes. De få håndværkere som smede, vævere og træskomænd, der boede på landet, havde som regel samtidig en jordlod, hvoraf de svarede hartkornsskat, og iøvrigt var deres skatteevne beskeden.

I 1903 afviklede vi hartkornsskatterne, og det måtte egentlig siges at være på høje tid, for da var vi allerede

Toldinspektør A. Clausager.

et godt stykke inde i den økonomiske udvikling, som ændrede landdistrikternes tidligere erhvervsmæssige ensartethed, og som har givet anledning til fremkomsten af et stort antal handels-, håndværks-, industri- og transportvirksomheder m. m. samt en betydelig gruppe af tjenestemænd, funktionærer og arbejdere i landkommunerne, hvilke erhvervsgrupper, man ikke gennem ejendomsskat kan beskatte på lige fod med landbruget. Denne udvikling er fortsat med øget hastighed siden 1903, og på grund af befolkningsforholdene kan man med sikkerhed forudse, at den vil tage endnu et stort spring fremad i de nærmeste 20—30 år.

(Fortsættes side 9)

SLÆGTSGAARDEN

Udkommer hveranden Maaned.
Redigeret af *Ib Paulsen.*
Carit Etlarsvej 32, Odense. Tlf. 7271.

FORENINGEN
TIL BEVARELSE AF DANSKE SLÆGTSGAARDE

Kontor: Købmagergade 67-69, København K.
Kontortid: Mandag, onsdag og fredag kl. 9—11.
Postgironummer 83.142.
Kontoret modtager Indmeldelse.

Alle Breve til Foreningen sendes til Kontoret, Artikler til Bladet til Redaktøren. Andet samt private Forespørgsler til Formanden. Forespørgsler ang. Undersøgelser af enhver Art bedes rettet til Slægtsgaards-Arkivet.

»SLÆGTSGAARDS-ARKIVET«

Adresse: Slægtsgaardsarkivet, Det kgl. Bibliotek, København K. Tlf. Minerva 111.
Leder: Mag. art. Hans Ellekilde og Arkivar P. K. Hofmansen. P. K. Hofmansen træffes personlig Tirsdag, Onsdag og Fredag Kl. 14-16.

Landsbestyrelsen:
Civilingeniør, Gaardejer H. M. Markersen, R., Rødby (Formand).
Gdr. N. Slemming, Hammelev pr. Grenaa. (Næstformand).
Gdr. Jørgen Petersen, Thorsgaard, Gislinge.
Proprietær Bent Bjergskov, Rosenlund pr. Kølstrup.
Gdr. Einer Petersen, Kikhavn pr. Hundested.
Hofjægermester Cederfeld de Simonsen, Erholm pr. Aarup.
Propr. Chr. Lybye, Haldborg pr. Skive.
Gdr. Ths. B. Thomsen, Ulsted.
Gdr., Sognefoged Grøntved, Mygdal pr. Hjørring.
Gdr. L. M. Jørgensen, Krusegaard pr. Hasle.
Gdr. Chr. Jessen Reinholdt, Oksgaard pr. Hellevad.
Gdr. Chr. R. Christensen, Badstrup, Uggerslev.

Foreningens juridiske Konsulent:
Sagfører, cand. jur. M. Hesselbjerg, Hillerød.

Kontorets Leder:
Revisor Poul Nielsen.

Foreningens Revisor:
Statsaut. Revisor Kr. Foged, København.

Trykkeri:
Andelsbogtrykkeriet i Odense.

Hovedkontor: Vester Voldgade 107
København V.

Til Slægtsgaardsforeningens medlemmer

Alle manuskripter og billeder til optagelse i Slægtsgaardsbladet sendes til bladets redaktør: *Ib Paulsen, Carit Etlarsvej 32, Odense.*

☆

Alle henvendelser om annoncer maa rettes til Slægtsgaardskontoret, *Købmagergade 67-69, København K.*, hvor kontorchef *K. Nielsen* vil være Dem behjælpelig.

Husk altid tydelig afsenderadresse!

Creditkassen for Landejendomme i Østifterne
(Landcreditkassen)
Anker Heegaardsgade 4 . København

Laan mod 1. Pr. i Landbrug, Skov- og Havebrug samt Grundforbedringslaan
Kasseobligationer kan noteres paa Navn og kan indskrives

SLÆGTSGAARDEN

Medlemsblad for Foreningen til Bevarelse af danske Slægtsgaarde

Nr. 83 JUNI 1956

Årsmøde i Skåne i dansk-svensk broderskabs ånd!

Hilsener til slægtsgårdsfolkene på mødet i Båstad fra både det danske og svenske kongepar.

ÅRSMØDET I SKÅNE blev en uforglemmelig oplevelse. Det var en anstrengende udflugt; men udbyttet stod i forhold til anstrengelserne, og alle var enige om, at de mænd, der havde stået for forberedelserne til mødet med broderfolket, havde gjort deres ting godt. De indtryk, der blev hentet med hjem, kan der leves længe på, og de venskaber, der blev sluttet, vil få betydning fremover.

I programmet for årsmødet hed det, at man skulle mødes ved færgen i Helsingør lørdag den 2. juni kl. 8.20, men et meget stort flertal mødtes allerede på Københavns hovedbanegård, og i toget på vej mod Helsingør blev man rystet så godt sammen, at den gode stemning allerede var anslået på det officielle samlingssted.

På den korte færgetur over sundet nød man det smukke danske landskab, der tegnede sig med Kronborg som baggrund, og man spejdede forventningsfuld mod den svenske kyst, hvor Kärnan, Erik af Pommerns borg, frihedens gamle symbol for Danmark, viste sin silhuet over Helsingborgs tage.

Svenske betjente og toldere hilste elskværdigt de mange danske gæster, og lige så elskværdige jernbanefolk anviste den perron, hvor vi en kortere tid kom til at vente på det svenske tog, der skulle føre os til Båstad.

Ankomsten hertil fandt sted ved 11.30-tiden, og så gik turen med busser til hotellerne. Det blev lidt senere end beregnet, at det svenske smørgåsbord kunne indtages på »Strand Restaurang« i selskab med medlemmer af Bjäre Härads Hembygdsförening.

Fra begyndelsen var den svensk-danske brodertone slået an, og den blev yderligere udbygget under de to dages ophold i Skåne, således at mødet blev en klar manifestation af det nordiske venskabssind, der har udviklet sig gennem de snart 300 år, der er gået siden Sveriges overtagelse af de skånske provinser.

Formanden og hofjægermesteren udveksler i Hembygdsparken hilsner med Olof Nobel og Axel Berg von Linde.

KONGELIGE TELEGRAMMER

Ved frokosten på »Strand Restaurang« bød formanden, civilingeniør, gårdejer *H. M. Markersen*, velkommen, og rettede en tak til svenskerne for deres store gæstfrihed. Hofjægermester *Cederfeld de Simonsen*, der har været meget optaget af at få besøget i Sverige bragt i orden, sluttede sig hertil, og efter at de to svenske primus motorer, kaptajn *Axel Berg von Linde* og hembygdsföreningens formand *Olof Nobel* var præsenteret for selskabet, var den første handling at sende telegrammer til såvel det danske som det svenske kongepar.

I telegrammet til kong *Frederik* og dronning *Ingrid* hed det:

»Danske slægtsgårdsfolk, samlet til årsmøde i Båstad, sender Deres Majestæter vore ærbødigste hilsner med ønsket om lykke og held for Danmarks elskede konge og dronning.

Det telegram, der sendtes til det svenske kongepar, lød således:

»Hembygdsvärdens höga beskyddare fremföres en underdånig hyllning av Bjäre Härads Hembygdsförening och Dansk Slægtsgaardsforening, vilkas medlemmer samlats i Båstad för att dryfta ett samarbete på slägtforskningens område.

Telegrammet var underskrevet af såvel *Olof Nobel* og *Berg von Linde* som af *H. M. Markersen* og *Cederfeld de Simonsen.*

Og så drog damerne, hilst af 52.000 blomstrende frugttræer, på tur til Märta Måås-Fjätterströms tæppeveveri og til Norrvikens trädgårdar, medens de mandlige deltagere samledes til repræsentantskabsmøde.

For et lykkeligt Danmark!

Formanden, civilingeniør, gårdejer *H.M. Markersens* beretning var ganske naturligt præget af, at årsmødet holdtes i Sverige. Efter at have oplyst, at hovedbestyrelsen siden årsmødet i Skive i 1955 havde arbejdet med mange problemer, som knytter sig til foreningens opgaver, gav han et rids af »Dansk Slægtsgaardsforening«s historie og nævnte, at der for at blive medlem kræves, at en slægtsgårdsejer kan bevise, at hans gård har været i slægtens eje i mindst 100 år og i mindst 3 generationer.

Af Danmarks ca. 210.000 landbrugsejendomme regnes ca. 8 pct. at være slægtsejendomme, som opfylder betingelsen for at kunne blive medlemmer. Gennem Slægtsgaardsforeningens undersøgelser var man kommet til det resultat, at så godt som al dansk jord dyrkes af gamle landbrugsslægter.

Formanden slog fast, at det var af stor betydning for bevarelsen af en slægtsgård i slægtens eje, at den kan overdrages til slægtsarving på billigste måde, men reglerne for en sådan overdragelse måtte overlades til de traditioner m. m., som var gældende indenfor de forskellige familier. Slægtsgaardsforeningens opgave var bl. a. at gøre alle danske borgere begribeligt, at bevarelse af landbrug i slægtens eje er en fordel for hele det danske samfund.

En anden af foreningens opgaver var at skaffe ikke alene ejere af slægtsgårde, men alle ejere af dansk landbrug, oplysninger om slægts- og gårdhistorie.

Da det jo som regel er sådan, at kun en arving kan overtage gården, og de andre arvinger i stort omfang må gå over til andet erhverv, er det ganske indlysende, fortsatte formanden, at »Dansk Slægtsgaardsforening« ønsker at være fri af partipolitik. *Arbejdet for bevarelsen af landbrugsejendomme i slægtens eje skal gøres på en sådan måde, at alle danske borgere kan forstå fordelen derved.*

Af hovedbestyrelsesopgaver, der ligger for i den kommende tid, nævnte taleren landbrugets ejendomspriser, konjunkturforhold, kapitalforhold, gældsforhold, låneforhold, samt forpagtnings- og aftægtsforhold.

Med den nuværende høje rentefod for prioritetslån er det således, at kursen for kreditforeningsobligationer er så lav, at der ikke for tiden er mulighed for igennem kreditforeningerne at opnå prioritetslån for landbrugsejendomme på rimelige vilkår. Spørgsmålet rejser sig, om tendensen til højere ejendomsskyldvurdering for landbrugsejendomme og de deraf følgende forøgede ejendomsskatter, hvilke i virkeligheden svarer til indlæggelse af tvangsprioriteter fra samfundets side på landbrugsejendomme, ikke forårsager, at sikkerhed for lån i landbrugsejendomme formindskes.

Konsulent H. Balle og folketingsmand Chr. R. Christensen.

Fra »Dansk Slægtsgaardsforening«s side ønsker man at henlede regeringens og folketingets opmærksomhed på disse forhold.

Det skal her indføjes, at foreningens ledelse følger arbejdet i regering og folketing, såsom spørgsmålet om arvelove, husmandslove, beskatning af landbrugsejendomme og andet.

Efter at have gjort opmærksom på, at foreningen som medlemmer har mange ejere af danske husmandsbrug, og at man i oprettelsen af nye husmandsbrug ser en mulighed for i fremtiden at få mange medlemmer til Slægtsgårdsforeningen, fremhævede formanden atter ønskeligheden af, at alle danske borgere måtte forstå det nyttige i, at flertallet af danske landbrug er slægts- og familieejendomme. *Kun lande med høj kultur har mulighed for at have folkestyre, og betingelsen for et sådant styre er, at borgernes private ejendomsret og deres frie erhverv respekteres. Går man over til, at staten skal eje alle værdier, vil der kun være en stat og ikke længere et folk at styre. Danmark er igennem mange slægtleds arbejde nået frem til sit folkestyre.*

Dansk Slægtsgaardsforening ønsker at udføre sit arbejde således, at foreningen ikke alene går ind for bevarelse, men også for styrkelse af folkestyret, og den ønsker at arbejde for et godt og lykkeligt Danmark med bedst mulige levevilkår for alle danske borgere.

15 års nyttigt arkivarbejde.

Efter at forsamlingen havde tilkendegivet sin samstemmighed med formanden, fik formand for arkivudvalget, konsulent *H. Balle,* Tommerup, ordet for at fortælle om dette arkivs store og nyttige arbejde gennem de forløbne år lige siden foreningens start i 1941.

Som baggrund for sin omtale af arkivarbejdet nævnte konsulent Balle foreningens formålsparagraf, hvori det i første afsnit hedder:

Foreningens formål er at værne og bevare de danske slægtsgårde, således at de bliver i slægtens eje, og derigennem også at give de medlemmer af slægten, som ikke forbliver på fødegården, et fast holdepunkt, et sted, hvor de kan bevare forbindelsen med den rod, hvoraf de er rundne. Foreningen vil fremme dette formål, bl. a. gennem et kulturelt oplysningsarbejde ved at hjælpe medlemmerne til at efterforske deres slægts og gårds historie, ved at få dem til at bevare ejendele og dokumenter af mindeværdi og kulturhistorisk værdi og ved slægtsgårdssammenkomster m. m., alt ud fra det synspunkt, at slægtstraditionen og kendskab til fortiden er af værdi for den enkelte og forankrer denne i det folk, hvori han eller hun hører hjemme.

Slægtsgårdsarkivet var altså oprettet til fremme af kendskabet til slægtsgårdenes historie, og foruden at opbevare så meget stof af slægtshistorisk art som muligt påtager det sig også slægtshistoriske undersøgelser for medlemmerne.

Arkivet er en del af foreningen, fortsatte taleren, og det ledes af et af hovedbestyrelsen nedsat udvalg. Til arkivets drift yder foreningen årligt et tilskud, hvis størrelse fastsættes af hovedbestyrelsen. Arkivudvalget, som planlægger arbejdet i arkivet, består af foreningens forretningsudvalg og arkivar, magister *Hans Ellekilde* (kulturhistoriker), dr. phil. *Albert Fabritius* (personalhistoriker), *Salomon J. Frifelt* (forfatter) og *Hans Balle* (konsulent).

I de sidste 10 år, fra 1. januar 1946, har Slægtsgårdsarkivet haft lokaler i Det kgl. Bibiloteks bygning hos Dansk Folkemindesamling, hvor arkivaren har kontor, og hvor slægtsgårdshistoriske samlinger opbevares. I samme tidsrum har arkivet været ledet af arkivar *P. K. Hofmansen.*

Om arkivets opgaver fortalte konsulent Balle, at arkivar Hofmansen som sædvanlig i januar måned havde udarbejdet en oversigt til arkivudvalget med en udførlig redegørelse for Slægtsgårdsarkivets arbejde i det sidste år. Denne oversigt indeholdt tillige en samlet statistisk opgørelse, der viser udviklingen og antallet af de opgaver, der er løst i de 10 år, Hofmansen har været arkivets daglige leder. Endvidere er der opgørelser over de historiske undersøgelser, der er foretaget i årene 1941—45, hvor arkivet lededes af journalist *Damm* og genealog *Antoniewitz.*

Taleren gav et kort uddrag af arkivarens redegørelse og oplyste herunder, at der i tiden 1. januar 1955 til 31. december samme år er udstedt 130 stykker folketællingsundersøgelser, hvorved Slægtsgårdsarkivet fra dets oprettelse i 1941 til udgangen af 1955 er nået frem til, at alle Slægtsgaardsforeningens medlemmer, der har indsendt det obligatoriske skema med oplysninger om slægtsgården og dens beboere nærmest nutiden i udfyldt stand, på Slægtsgaardsforeningens bekostning har modtaget en folketællingsundersøgelse.

Folketællingerne kan give oplysninger om gårdenes beboere i tiden fra 1787 — i Sønderjylland delvis dog kun fra 1835.

Ialt er der siden arkivets oprettelse i 1941 udsendt ca. 4235 stkr. folketællingsundersøgelser, og disse er betalt af foreningens midler med gennemsnitlig 4.50 —4.90 kr. pr. stk., eller ialt ca. 20.000 kr.

Der er endnu nogle af foreningens medlemmer, der ikke har fået en folketællingsundersøgelse tilsendt. Grunden hertil er, at de ved indmeldelsen har undladt at udfylde et slægtsskema med oplysninger om gårdens matrikel nr. m. m., samt navnene på dens beboere nærmest nutiden. Til disse medlemmer vil der i nær fremtid påny blive udsendt et skema.

Der er i dette forår blevet trykt et nyt oplag af gård- og slægtsskemaet, og samtidig er der foretaget visse tilføjelser og forbedringer, som vil lette efterspøringerne i rigsarkivet og landsarkiverne.

I 1955 er der udsendt 27 stykker større undersøgelser, forarbejder til diplompåskrifter m. m. Disse er foretaget efter bestilling af medlemmer til en samlet betaling af 2901 kr. I de 10 år fra 1946 til 1955 er der ialt udført og udsendt 310 stkr. større undersøgelser til en samlet betaling af 30.202 kr. Gennemsnitlig ca. 97 kr. pr. stk. Pr. 31. december 1955 var der 15 store undersøgelser i gang, og der var yderligere bestilt 13.

Medens folketællingsundersøgelserne kun indeholder oplysninger fra de sidste 170 år, er der ved de store undersøgelser ofte mulighed for at føre gårdenes og slægternes historie indtil 500 år tilbage i tiden ved at

Kaptajn Axel Berg von Linde (til højre) taler i Hembygdsparken.

søge i ældre kildeskrifter som de gamle matrikler fra 1660erne og 1680erne, gamle tingbøger, ekstraskattelister, jordebøger, lensregnskaber m. m.

I 1955 er der udført 3 diplompåskrifter, således at der siden 1951 ialt er udstedt 33 diplomer. Der forelå den 31. december 1955 bestilling på 4 diplompåskrifter.

I en entré eller stue, hvor der hænger et indrammet slægtsgårdsdiplom med en række navne på gårdens beboere i flere generationer, taler teksten sit stille sprog om fædrenes liv og virke på stedet. På en families store festdage i en slægtsgård vil et slægtsgårdsdiplom være en smuk gave fra børn eller slægtninge. *Bestilling på et diplom bør afgives mindst 6 måneder før festdagen.*

At der er liv på arkivet fremgår af konsulent Balles oplysninger om, at der er indgået 205 breve og udsendt 211 med individuelt indhold og 130 med folketællingsundersøgelser. Foruden en del dokumenter, optegnelser og billeder, der som gave er tilgået Slægtsgårdsarkivets samlinger i 1955, har arkivet modtaget 105 avisudklip vedrørende danske gårde, samt erhvervet afskrift af pens. stationsforstander Mogensens slægtsoptegnelser fra Hornbæk, et eksemplar af B. M. Koefoeds »Skovballe-familien« m. m.

ANDRE OPGAVER VENTER

I årenes løb har udskrivningen af folketællingsundersøgelserne beslaglagt en stor del af foreningens tilskud til arkivet. Da vi nu har nået det mål, der længe har været stilet efter, at alle, der har indsendt det obligatoriske skema, har fået en folketællingsundersøgelse tilsendt, kan der tages fat på andre opgaver, som tidligere i nogen grad er kommet i anden række.

I sidste halvdel af 1955 har arkivet optaget et arbejde med en gennemordning og gennemregistrering af arkivets samlinger. Pens. politikommissær *Albert Larsen*, København, har i 1955 gratis foretaget en fuldstændig registrering på ca. 3033 alfabetisk ordnede stednavnekort af det i rigsarkivet beroende materiale fra de slesvigske folketællinger 1835, 1840, 1845, 1855 og 1860, hvorved et i arkivkredse ofte følt savn er blevet afhjulpet. Foruden et eksemplar til slægtsgårdsarkivet har Albert Larsen også betænkt rigsarkivet med sit kartotek. Rigsarkivet modtog den storstilede gave, der såvel for arkivets gæster som for dettes personale vil spare megen tid, med taknemmelighed, og det samme gjorde naturligvis Slægtsgårdsarkivet.

Efter at have aflagt regnskabet for arkivets drift i 1955 og oplyst, at dette balancerede med 7061 kr., kom konsulent Balle ind på arkivar *Hofmansens* store arbejde og udtalte herom bl. a.:

I *Hofmansens* oversigt over arbejdet i 1955 har han, sammen med tilbageblikket over de 10 år, han har været arkivar, påpeget den store betydning det har, at Slægtsgårdsarkivet stadig har haft gode medarbejdere, som har ydet en påskønnelsesværdig hjælp og indsats.

I anledning af, at det nu er 10 år siden, arkivar Hofmansen overtog den daglige ledelse af Slægtsgårdsarkivet, takker vi ham for hans store indsats og interesse for sagen. Vi anerkender hans store indsigt i landbohistorisk og slægtshistorisk forskningsarbejde, og vi påskønner hans hjælpsomhed og tjenstvillighed på mange områder, ligesom vi værdsætter den grundighed og systematiske orden, der præger hans arbejde.

Hofmansen stiller store krav til nøjagtighed, både

Deltagere drøfter udenfor palmagården, hvad de har set inde i bygningerne.

med hensyn til årstal, navne og andre historiske detailler. Når han ved en historisk udredning kommer så mange hundrede år tilbage i tiden, at kilderne er sparsomme eller usikre, således at der må bygges på formodninger eller skøn, så fastslår han ikke noget ved fantasiens hjælp eller ved tankeeksperimenter, men indlader sig kun på at påpege, hvilke muligheder der kan være for at skønne rigtigt ved løsningen af et historisk problem.

Konsulent *Balle* rettede en varm tak til arkivar *Hofmansen* for vel udført arbejde gennem de 10 år, og samtidig benyttede han lejligheden til at takke arkivar *Hans Ellekilde*, Dansk Folkemindesamling, der har givet arkivet husrum og reolplads i 10 år og bistået med råd og dåd.

Fortiden kommer os ved, sluttede konsulenten. Den er med til at skabe nutiden og fremtiden. Nu'et er et tilfældigt sted på tidslinien. Vil vi forstå os selv og vore omgivelser, må vi vide, hvad vore forfædre tænkte og gjorde. Gårdenes historie og slægternes hverdagsliv er kulturhistorie. Vort mål er, at den kulturelle opgave, som Foreningen til Bevarelse af danske Slægtsgårde har iværksat ved oprettelse af Slægtsgårdsarkivet, stadig må vokse, således som det er sket i de første 15 år.

Slægtsgårdenes store samfundsmæssige betydning er en kendsgerning. Mange gårde, der ofte skifter ejere, udsættes for udpining af jorden ved rovdrift, usund jordspekulation, bortsalg af husdyrbesætningen, maskiner, inventar og beholdninger, således at det kan være vanskeligt for en ny ejer at få jorden op på fuld ydeevne i de nærmeste år. At udpine jorden, forringe eller forsømme bygningerne, bortsælge nødvendigt drifts-

materiel og at realisere husdyr og beholdninger i spekulationsøjemed på kort sigt er ikke slægtsgårdsejernes princip ved ejerskifte.

En slægtsgårdsejer er et enkelt led i slægtens lange kæde. I et kort tidsafsnit har han eller hun fået den opgave betroet at bære ansvaret for, at hjemmet, jorden og bedriften forvaltes på bedste måde og derefter overdrages til næste generation.

I Slægtsgårdsarkivet samles slægternes og gårdenes minder. Lad os håbe, at disse ad åre må komme til at kendetegne en sund økonomisk og kulturel udvikling for det århundrede, vi lever i.

Bladberetningen.

Efter at forsamlingen enstemmigt havde bifaldet den fyldige og indholdsrige beretning, fik formanden for bladudvalget, hofjægermester *Cederfeld de Simonsen* ordet. Han betegnede bladet »Slægtsgården« som et problembarn. Det blev dyrere at fremstille og er krævende at skaffe stof til, men man håbede, at bladet kunne bevares fremover, da det var et stort aktiv for foreningen og af vital betydning for medlemmerne. Hofjægermesteren beklagede, at bladets redaktør, *Ib Paulsen*, ikke kunne være til stede og personligt modtage den tak, som tilkom ham for hans store og betydningsfulde arbejde.

Bladet udkommer 6 gange om året, men det er vanskeligt at tegne annoncer til det. Jeg vil lægge samtlige medlemmer stærkt på sinde, fortsatte taleren, at man hver indenfor sin kreds virker for, at der tegnes annoncer, så vi derigennem kan skaffe noget af den indtægt, som er nødvendig for at opbygge et indholdsrigt og interessant blad.

Medlemmerne vil have lagt mærke til, at vi har tilladt også at bruge det svenske sprog i vort blad. Vi har gjort det ud fra det synspunkt, at det nu mere end nogensinde er nødvendigt, at vi danske forstår såvel svensk som norsk, ligesom det vil være en fordel, om broderfolkene kan læse og forstå vort sprog.

Hofjægermesteren omtalte derefter det smukke mærkat, der virkede som en god reklame for foreningen, og anbefalede medlemmerne at bruge det på alle deres breve.

Som en ny arbejdsmulighed for bladudvalget nævnte taleren en idé med salg af julekort, der skulle tjene som en hilsen fra slægtsgårdshjem til slægtsgårdshjem. Man havde af Frilandsmuseet ved Lyngby fået eneret på at benytte motiver fra museet til disse kort, og hvis medlemmerne gik ind for at bruge disse kort til deres julehilsner, ville det betyde en god indtægt for foreningen.

Til slut udtalte hofjægermesteren sin glæde over, at det var lykkedes at få årsmødet arrangeret i Skåne, hvor der var store muligheder for at knytte venskaber, som kan blive af betydning for såvel Danmark som Sverige.

Der fulgte nu en ganske kort forhandling, hvorefter beretningerne enstemmigt godkendtes, og statsautoriseret revisor *K. Foged*, København, forelagde regnskabet og budgettet for det kommende år, der ligeledes begge godkendtes enstemmigt.

Ved mindestensafsløringen.

Medlemstegning.

Så drøftede man nogen tid mulighederne for at hverve nye medlemmer. Det var dyrt at sende en betalt agent ud og måske heller ikke altid lige heldigt. Det ideelle ville være, hvis der indenfor hvert amt kunne findes et medlem, som ville påtage sig opgaven. Et sådant medlem havde den nødvendige kontakt ud til slægtsgårdene, og der var ikke fare for, at løfterne til eventuelt nye medlemmer blev for store.

Konsulent *Balle* fremhævede i denne forbindelse, at bestemmelsen om de hundrede år var uheldig. Kravet om tre generationer måtte der holdes fast på, men åremålet kunne uden skade sættes ned til f. eks. 70 år. Slægtsgårdsforeningen skulle ikke være en eksklusiv forening.

Hofjægermester *Cederfeld de Simonsen* gav udtryk for den opfattelse, at foreningen måtte og skulle have flere medlemmer, hvis det skulle lykkes ledelsen at tale med tilstrækkelig vægt overfor myndigheder og andre. Derfor mente han også, at det blev nødvendigt at ansætte lønnede medarbejdere til at hverve medlemmer.

Til slut blev der stillet forslag om, at der udarbejdes et lovændringsforslag, hvori åremålet for slægtseje nedsættes til 70 år, og at dette lovændringsforslag kommer på dagsordenen for næste årsmøde.

VALGENE

Efter at hofjægermesteren endnu en gang havde slået et slag for julekortene, der ikke alene ville skaffe penge, men også virke som en god propaganda for slægtsgårdsforeningen, gik man over til valgene.

Til hovedbestyrelsen genvalgtes for Randers amt *N. Slemming*, medens *Jens Skødt* nyvalgtes som suppleant. For Holbæk amt genvalgtes *Jørgen Petersen* med *Karl Larsen*, Farum, som suppleant, for Odense amt genvalgtes *Bent Bjergskov* med *Johs. Nielsen*, Svendborg amt, som ny suppleant. Frederiksborg amt genvalgte *Einer Petersen* til hovedbestyrelsen, medens det overlodes til hovedbestyrelsen at finde en suppleant, der skulle være repræsentant for det mindre

landbrug. For Bornholms amt var valgene genvalg af *L. M. Jørgensen* til hovedbestyrelsen og *H. Kaas* til suppleant, og for Haderslev amt blev det ligeledes genvalg af henholdsvis *Jessen-Reinholdt* og *Jens Thomsen*.

Fra hovedbestyrelsen var der stillet forslag om, at der uden hensyn til bosted i landet til hovedbestyrelsen valgtes et medlem, som har tilknytning til folketingets arbejde.

Formanden motiverede forslaget, idet han bl. a. nævnte, at der efterhånden bliver flere og flere spørgsmål, hvor foreningen gerne vil tale med om, hvorledes Danmark skal styres. Formanden foreslog, at man valgte gårdejer *Chr. R. Christensen*, Badstrup, Uggerslev, til at beklæde det nye hovedbestyrelsesmandat, og dette vedtoges enstemmigt.

Et spørgsmål om at udvide hovedbestyrelsen med to amtsrepræsentanter for henholdsvis Ringkøbing og Vejle blev afgjort på den måde, at det blev overladt til hovedbestyrelsen at godkende eventuelle indstillinger fra disse amter.

Valg af revisor var genvalg, og med hensyn til næste års mødested blev det overladt til hovedbestyrelsen at træffe valget mellem *Aalborg* og *Nyborg Strand*, idet der dog lød røster om, at der burde tages hensyn til, at rejseudgifterne blev holdt indenfor rimelige rammer, således at så mange medlemmer som muligt kunne komme med.

Under repræsentantskabsmødet havde damerne været på bustur, og da mødet var sluttet, indtog man i fællesskab kaffen på »Strand Restaurang«, hvorefter årsmødets deltagere i fire busser og en række privatbiler tog på busudflugt til Hembygdsparken, hvor Dansk Slægtsgårdsforening til minde om besøget i Båstad havde ladet plante et dansk egetræ, og hvor der nu skulle foretages afsløring af en mindesten.

I EGENS OG STENENS TEGN

Smuk højtidelighed i Hembygdsparken.

SELV OM KØRETUREN til Hembygdsparken i Boarp kun var forholdsvis kort, blev den en vidunderlig oplevelse i de naturskønne omgivelser med de mange blomstrende frugttræer.

Bjäre Härads Hembygdsförening er stiftet i 1929 af ingeniør *Ludvig Nobel*, og i de senere år har direktør *Olof Nobel* som formand og kaptajn *Axel Berg von Linde* som sekretær stået i spidsen for foreningen.

Mindestensafsløringen formede sig meget højtideligt. Da de danske gæster havde taget plads rundt om det sted, hvor mindestenen tilsløret var anbragt ved siden af den nyplantede danske eg, blev den svenske fane ført ind af en karl og en pige i nationaldragter, og alle rejste sig. Så talte direktør Olof Nobel. Han understregede først den danske slægtsgårdsforenings store betydning for bevarelsen af de danske slægtsgårde og fremhævede derefter, at dagen var en betydningsfuld dag. Et sådant møde mellem danske og svenske kunne ikke andet end bære frugt og gavne forholdet mellem de to lande. Direktøren sluttede med at udbringe et leve for den danske konge og dronning.

Højtideligheden formede sig på smukkeste måde, og der blev udbragt leve for såvel Slægtsgårdsforeningen som Hembygdsföreningen.

Formanden, gårdejer, civilingeniør H. M. Markersen, takkede for indbydelsen og fremhævede, at når Slægtsgårdsforeningen havde ladet plante en dansk eg i Hembygdsparken og nu ønskede at afsløre en sten som minde om besøget, så var det, fordi man håbede, at den levende eg og den døde sten for efterslægten måtte fortælle om dette betydningsfulde møde, hvor der var gjort begyndelsen til et nyt nordisk samarbejde i tråd med, hvad fædrene havde udrettet. Formanden sluttede med at udbringe et firefoldigt leve for Sveriges konge og dronning.

(Fortsættes side 13)

Mindestenen før afsløringen. Den svenske fane er ført ind.

Landbruget og ejendomsskatterne

(Fortsat fra side 1.)

Omtrent samtidig med hartkornsskatternes afskaffelse her i landet moderniserede mange andre lande deres skattesystemer og afskaffede deres gamle ejendomsskatter uden at indføre nye i stedet. — For blot at nævne nogle af de mest nærliggende har hverken Norge, Sverige eller England nogen ejendomsskat til staten. En sådan beskatning ville give en alt for urimelig fordeling af skattebyrden både lokalt — mellem by og land og mellem de forskellige egne — og mellem de enkelte skatteydere, meget ulige for de forskellige erhverv, hvis behov for anvendelse af ejendom er yderst afvigende, og for mennesker, der lægger vægt på at have eget hus og have, og andre, for hvem et hjem kun opfylder samme funktion som et hotelværelse, og som slipper billigt fra ejendomsskatten.

I Norge er der en ubetydeligt rest tilbage af kommunale ejendomsskatter. På landet betales der til fylkerne 3 mill. kr. og til herrederne 2 mill. kr., ialt 5 millioner ud af en samlet kommunal beskatning på 940 mill. kr. i det sidst opgjorte finansår, d. v. s. at ejendomsskatterne er ganske forsvindende ubetydelige. I en samfundslære, der anvendes i de norske skoler, som svarer til vore mellem- eller realskoler, siges der om ejendomsskatterne, at da de er særskatter på ejendomsbesiddere, passer de ikke ind i forholdene mere, og det har man indrettet sig efter i Norge. Det samme kunne siges med lige så god ret i Danmark, men her har vi ikke draget konsekvenserne.

Hos os siges det undertiden, at vi er nødt til at have ejendomsskatter til kommunerne, for ellers kunne folk sidde med store ejendomme, og måske ville kommunerne endda kun få ringe eller slet ingen skat af dem, hvis de havde bopæl udenfor kommunen eller kun havde ringe udbytte af ejendommene i forhold til deres værdi. Det samme siger man for så vidt også i Sverige, hvor man har en slags ejendomsskat, som er afpasset efter dette hensyn. Den kaldes garantiskatten, fordi den netop er en garanti for, at kommunerne får et vist skattebeløb fra ejerne af fast ejendom. Gennem denne garantiskat svarede ejeren af en ejendom indtil 1953 skat til kommunen efter en indtægt på 5 pct. af ejendommens taksationsværdi, men denne skat trækkes fra i den almindelige kommunale indkomstskat, og kun hvis indtægten ikke nåede op på 5 pct. af ejendomsværdien, og garantiskatten således blev større end indkomstskatten, blev der i virkeligheden tale om at svare skat af ejendom.

I de nærmest foregående år var over tre fjerdedele af de svenske landmænd helt fri for ejendomsskat, fordi deres indkomstskat oversteg, hvad de skulle have svaret i ejendomsskat, og når kommunen har fået, hvad den har krav på i form af skat af *indtægten af ejendommen*, tager den ikke en ekstra skat efter ejendomsværdien. (Andre ejendomme, specielt sommerhuse, kommer i noget større omfang til at svare garanti- eller ejendomsskat). Det har været på tale helt at afskaffe ejendomsbeskatningen; det har man dog ikke besluttet sig til, men i 1953 nedsattes det beløb, hvoraf garantiskatten skal beregnes, fra 5 til 4 pct. af taksationsværdien, og dermed bliver selvfølgelig yderligere en stor del af de svenske landmænd helt fri for ejendomsskat, nemlig de, hvis indtægt ligger mellem 4 og 5 pct. af ejendomværdien, og for de øvriges vedkommende reduceres det beløb, hvoraf garantiskat udredes, ganske betydeligt. Lige før ændringen blev landsbrugets totale ejendomsskat opgjort til 14 mill. sv. kr., og den er altså herefter væsentlig formindsket, så den er lige så ubetydelig som i Norge eller måske endnu mindre.

I Danmark ser det ganske anderledes ud. Her betaltes i 1954-55 i ejendomsskat til staten (herunder hvad der tilfaldt den fælleskommunale udligningsfond og blev brugt som tilskud til kommunernes udgifter) godt 81 mill. kr., nemlig 50 millioner i grundskyld og 31 millioner i ejendomsskyld (af bygningsværdi). Af en samlet skattepligtig grundværdi på 8,3 milliarder har de selvstændige landmænd de 3,7 milliarder eller ca. 45 pct., og betaler derfor også 45 pct. af grundskylden til staten, mens de kun har 11 ptc. af den samlede opgjorte indtægt, nemlig 1525 millioner af ialt 13.860 mill. kr. Ved skatteudskrivning på dette grundlag betaler landbruget altså 6—7 gange så stor en procentdel af sin indtægt i skat som resten af befolkningen. Af ejendomsskylden betaler landbruget ca. 3,5 mill. kr., hvad der ikke er ret meget mere, end der svarer til dets andel af indtægten. På grund af det særlige skattefri fradrag i bygningsværdien betaler kun yderst få husmænd ejendomsskyld til staten, og praktisk talt hele landbrugets ejendomsskyld betales derfor af gårdmændene, som altså også har en rigelig stor procentdel af denne skat, men på grund af byernes store bygningsværdier kan de ikke skubbe denne skattebyrde fra sig i samme grad som grundskylden, omend nybygninger i hvert fald foreløbig nyder skattefrihed.

På statsbudgettet, hvortil man også må regne den fælleskommunale udligningsfond, fordi der her er tale om en fordeling af offentlige udgifter over hele landets område, spiller ejendomsskatterne kun en forholdsvis ringe rolle. Man kunne måske heraf være tilbøjelig til at drage den slutning, at så kan ejendomskatten til staten heller ikke veje særlig tungt for skatteyderne, men en sådan slutning er dog ikke helt berettiget, idet den højst ulige fordeling kan gøre skatten uforholdsmæssig byrdefuld for enkelte skatteydere. Uligheden gør sig ikke blot gældende ved sammenligning mellem landbrug og andre erhverv, men også mellem de enkelte skatteydere indenfor alle erhvervsgrupper.

Da ejendomsskatternes fordeling af skattebyrden mellem de forskellige erhverv, mellem land og by o. s. v,. er så ulige og irrationel, og da deres beløb betyder så forholdsvis lidt for statens finanser, var det

et rimeligt krav, at de blev helt strøget, ligesom det er sket i andre lande.

Vore landkommuners finanser er fremdeles i høj grad baseret på ejendomsskat. Amtskommunernes egen skatteudskrivning lignes således helt og holdent på fast ejendom, hvad der i betragtning af erhvervs- og indtægtsfordeling — såvel som i sammenligning med andre lande — må betegnes som ganske forhistorisk.

Amtsskatten lignes dels som grundskyld og dels som ejendomsskyld. Højden afhænger af amtets behov for penge og kan derfor variere noget fra amt til amt. I gennemsnit var grundskyldspromillen i 1954-55 18,6 — højest lå Bornholms amt med 26,6 pct. og lavest Ribe amt med 13,25. Gennem årene har skattepromillerne været stærkt stigende trods betydelig forhøjelse af vurderingssummerne. I 1951-52 var den gennemsnitlig 15,2 mod kun knap 5 omkring 1930. — En sådan stigning er en klar tilkendegivelse af, at beskatningsgrundlaget ikke svarer til de økonomiske forhold.

Amternes behov afhænger af udgifternes størrelse, som igen afhænger af bl. a., hvor mange opgaver amtskommunerne påtager sig, og hvilken standard der stilles krav om ved opgavernes løsning, og det vil gennemgående stå i et vist forhold til det almindelige indtægtsniveau og levefoden. Endvidere betyder naturligvis befolkningstallet en hel del for udgifterne til skolevæsen, sygekassevæsen, vejvæsen o. s. v.

Ejendomsværdierne og i særdeleshed grundværdierne — der principielt skal svare til de almindelige handelspriser — følger ikke med i stigningen i befolkningstal og indtægtsniveau, hvad der hænger sammen med den økonomiske udvikling i det hele taget, ikke mindst erhvervsforskydningen. Ved sidste ejendomsskyldvurdering udgjorde landbrugets ansatte grundværdi knap 3700 mill. kr., hvad der svarer til ca. 2½ gange indtægten i de senere år. På hele den øvrige befolkning i landkommunerne faldt en ansat skattepligtig grundværdi på ca. 850 mill. kr., hvad der kun er ca. ¼ års indtægt. I forhold til indtægten har landbruget altså en 10 gange så stor grundværdi som den øvrige befolkning, hvad der er en naturlig følge af landbrugets anvendelse af jorden som indtægtskilde.

De ansatte grundværdier er hovedsagelig skattepligtige i fuld udstrækning; undtaget er kun visse — snævert begrænsede — grundforbedringer samt nogle grunde, der tjener offentlige formål. I bygningsværdierne (eller mere præcist udtrykt: Forskellen mellem ejendommens samlede vurderingssum og grundens vurderingssum) gives der et skattefrit fradrag på størrelse med grundværdien samt et beløb på 9—12.000 kr. efter amtsrådets nærmere bestemmelse, men ens for alle ejendomme i amtet, hvortil kommer et fradrag på 2000 kr. for hver selvstændig lejlighed udover 1 i hver ejendom.

Da landejendommenes samlede vurderingssum sjældent overstiger det dobbelte af grundværdien + disse 9 à 12.000 kr., kommer de kun undtagelsesvis til at svare ejendomsskyld til amtet. På grund af de store fradrag bliver den skattepligtige ejendomsskyldværdi som helhed ringe, og ejendomsskyldpromillen er tilmed begrænset til 3/5 af grundskyldpromillen, så grundskylden bliver den væsentlige faktor i amternes indtægt.

I 1953-54 udskrev amtskommunerne (bortset fra Københavns amt, der overvejende er et forstadsområde til hovedstaden) 88,2 mill. kr. i grundskyld og 12,2 mill. kr. i ejendomsskyld. Da landbruget har ca. 4/5 af grundværdierne, nemlig ca. 3700 mill. kr. af ialt 4550 mill. kr., kommer det følgelig til at bære en tilsvarende del af den udskrevne grundskyld eller godt 70 mill. kr., hvad der udgør ca. 4,7 pct. af den ansatte indtægt, 1500 mill. kr. Amtskommunernes øvrige befolkning udreder 17—18 mill. kr. i grundskyld og godt 12 mill. kr. i ejendomsskyld, ialt ca. 30 mill. kr. eller ca. 0,85 pct. af indtægten, som er ca. 3440 mill. kr.

Landbruget har altså betalt 5 à 6 gange så stor en del af sin indtægt i amtsskat som de øvrige beboere, og med dårligere konjunkturer og ringere indtægter i landbruget ville forholdet have været endnu mere uligt, fordi fordelingen af skatten ikke retter sig efter skatteevnen. Med den stedfindende befolknings- og erhvervs- og dermed indtægtsforskydning vil uligheden automatisk forværres, fordi landbrugets andel af den skattepligtige grundværdi vil være langt mindre nedadgående end dets andel af indtægten på grund af landbrugets langt større grundværdi i forhold til indtægten end i andre erhverv.

Siden 1933 har statskassen til nedsættelse af amternes udskrivning af grundskyld ydet et tilskud, når landbrugets forrentning er under 4,3 pct. og stigende med aftagende forrentningsprocent. En sådan sammenkædning af beskatningen med landbrugets forrentning er i sig selv en klar indrømmelse af, at amtsskatterne hviler ensidigt på landbruget, hvorfor det er på høje tid at få gennemført en reform, så skatterne lægges efter skatteevnen.

Sognekommunernes skatteudskrivning består af personskat og ejendomsskat. Personskatten, der fra gammel tid benævnes formue- og lejlighedsskat, har efterhånden udviklet sig til at være nærmest en indkomstskat med hensyntagen til forsørgerbyrde m. m. Ejendomsskatterne består ligesom amtets af grundskyld og ejendomsskyld. Grundskyld svares af de samme værdier som til amtet, men i ejendomsskylden er der betydelig afvigelse, idet forskellen mellem samlet vurderingssum og grundværdi er skattepligtig alene med fradrag, som for hver kommune af sognerådet med amtsrådets godkendelse fastsættes fra 9.000 til 11.000 kr. (for så vidt der i kommunen findes bymæssig bebyggelse med over 3.000 indbyggere dog fra 12.000 til 21.000 kr.) samt ligesom til amtet 2.000 kr. pr. lejlighed udover 1.

Da ejendomsskyldpromillen samtidig er ¾ af grundskyldpromillen (mod 3/5 til amtet), spiller ejendomsskylden en større rolle for sognekommunerne end for amtskommunerne. Den skattepligtige ejendomsskyldværdi til amtet er 11—1200 mill. kr., men til sognekom-

munerne ca. 2800 millioner, og da det specielt er landbrugets fradrag, der er mindre ved den sognekommunale ejendomsskyld (grundværdien fradrages ikke dobbelt som til amtet), betaler det ca. halvdelen af ejendomsskylden, idet det har ca. halvdelen af den skattepligtige ejendomsskyldværdi. Landbrug kræver jo også forholdsvis større erhvervsbygninger end de fleste andre erhverv. Af grundskylden betaler det ligesom til amtet ca. 4/5 af det udskrevne beløb.

I 1953—54 var sognekommunernes udskrivning af grundskyld 114 mill. kr. og af ejendomsskyld 55 mill. kr.

Som det fremgår af forholdet mellem de forskellige erhvervs andel af grundværdi og indtægt, der er anført foran, betaler landbruget af de beløb, der udskrives som grundskyld, ca. 10 gange så stor en procentvis del af sin indtægt som resten af befolkningen og af ejendomsskylden godt dobbelt så meget. Af ejendomsbeskatningen som helhed bliver det godt 5 gange så meget.

I modsætning til amterne udskriver sognekommunerne som sagt også personskat, i 1953—54 ca. 250 mill. kr., der fordeler sig nogenlunde efter skatteevnen. Det bøder noget, omend langt fra tilstrækkeligt, på uligheden. Som helhed betaler landbruget procentvis 2 1/3 gange så meget i skat som resten af landdistrikternes beboere.

Forholdet mellem person- og ejendomsskat (»ligningsforholdet«) bestemmes for hvert enkelt sogn af amtsrådet efter indstilling fra sognerådet for 4-årige perioder svarende til den kommunale valgperiode. For tiden udskrives ialt henved to femtedele på ejendom — med den ovennævnte ulighed til følge. I begyndelsen af århundredet var forholdet omvendt.

Ligningsforholdet varierer meget fra egn til egn. På Lolland tages i gennemsnit 2/3 på ejendom, i enkelte sogne endda op til 6/7, i Vestjylland langt mindre, i Ringkøbing amt således mindre end en femtedel, og der er sogne med betydelige bymæssige bebyggelser og altså store befolkningsdele udenfor landbruget, hvor man kun tager en tyvendedel på ejendom og derved får en nogenlunde afbalanceret skatteudskrivning. Følgerne af ligningsforholdet er ganske åbenbare; på Lolland betaler landbruget i sognekommunal skat over 4 gange så stor en procentdel af sin indtægt som den øvrige befolkning, i Ringkøbing amt knap dobbelt så meget — hvad der selvfølgelig allerede er mere end galt nok.

Fra sogn til sogn er der store afvigelser i grundskyldspromillerne fra knap 5 til 50 alt efter ligningsforholdet og skattetrykket som helhed. Gennemsnittet ligger nu på 24,5 promille mod 19,5 i 1951—52 og ca. 10 i 1930. I samme tidsrum er den personlige skatteprocent kun steget fra godt 4 til godt 5.

I forhold til skattegrundlaget er stigningen i ejendomsbeskatningen således adskillige gange så stor som i personbeskatningen.

Heraf kan man tydeligt se, at ændringen i ligningsforholdet ikke har fulgt trit med erhvervsforskydningen og udviklingen i indtægtsfordelingen, og overfor den endnu stærkere forskydning i befolkningens erhvervsmæssige sammensætning, som vil indtræde i den nærmeste menneskealder, er det bydende nødvendigt, at ligningsforholdet undergår en hurtig ændring i retning af en sænkning af ejendomsskatternes andel af den samlede kommunale beskatning — og bedre, at der sker en fuldstændig nyordning af hele det kommunale skattesystem. Herom er der iøvrigt enighed blandt alle sagkyndige.

Men derfra og til at få gennemført en reform er der selvfølgelig et stort skridt. Det støder på modstand hos dem, der hidtil ikke har båret deres part af de offentlige udgifter, som de er med til at nyde godt af og måske de første til at kræve. En vis modstand mødes også i gale teoretiske betragtninger — der delvis vel nok er en maske, bag hvilken egoismen søger at dække sig — og som går ud på, at ejendomsskat skulle være en offentlig prioritet, og at en skatteudligning ville medføre en prisstigning på ejendomme.

Sådanne påstande er både historisk og teoretisk blottet for sandhed. Alene den omstændighed, at ejendomsskatterne ikke er faste grundbyrder, men udskrives efter kommunekassernes behov, er nok til at fastslå deres karakter af rene skatter. I løbet af de sidste 40—50 år er der foretaget 3 omfattende statistiske undersøgelser, som samstemmende viser, at ejendomsskatterne ikke har bundfældet sig som prioriteter, og det samme siger forøvrigt grundskyldskommissionens betænkning fra efteråret 1954. Vi skal derfor ikke hæfte os videre ved, hvilke konsekvenser ejendomsskatterne ville have i retning af at standse investering i bygninger, grundforbedringsarbejder o. s. v. og jage ungdommen bort fra landbruget, hvis de virkelig måtte betragtes som prioriteter. Virkningerne kan være alvorlige nok, selv om de kun repræsenterer en særbeskatning.

Vore ejendomsskatter har i historien været led i skattesystemer, der tilstræbte en ensartet og ligelig beskatning af alle erhverv; det gælder ikke mindst hartkornsskatterne, der var en for sin tid typisk »næringsskat efter objektive kriterier«. Man ville beskatte de indtægtsmuligheder, som efter de ydre kendetegn men-

Flora Danica købes.

Vi søger i dag kobberstikværket Flora Danica i 18 bd. komplet med 3240 haandkolorerede kobbere. Kbhvn. 1766—1883. Folio format og betaler kontant.

18—20.000 kroner

for et velholdt eksemplar.

Vi er liebhavere til alle sjældne og kostbare værker, store og smaa bogsamlinger, og større videnskabelige tidsskrifter paa alle sprog.

HERMAN H. J. LYNGE & SØN

Internationalt Antikvariat.

Løvstræde 8—10 København Tlf. Central 5335

tes at være til stede, d. v. s. den indtægt, som en gennemsnitlig duelig mand kunne få ved jævn fordeling af held og uheld. I sognekommunerne suppleredes det af formue- og lejlighedsskatten, hvorved der toges hensyn til de faktiske indtrufne forhold, og andre indtægter også beskattedes. I amtskommunerne havde man endnu ved ordningen i 1867 råd til at overse, at der fandtes andet end landbrug! Det har jo forandret sig.

Kun overfor landbruget kan det lade sig gøre med en vis tilnærmelse at beskatte indtægtsmulighederne efter den faste ejendom. Overfor andre erhverv og beskæftigelser er en sådan beskatning helt uigennemførlig, og det er således indlysende, at man ikke både kan beskatte landbruget af faktisk indtægt sammen med resten af befolkningen og desuden efter ejendom af indtægtsmulighederne — eller som til amtet udskrive skat alene efter indtægtsmulighederne. Det bliver en dobbeltbeskatning eller særbeskatning. Ejendomsskatternes fortsatte eksistens kan derfor kun betegnes som en finanshistorisk og skattetcoretisk misforståelse.

A. Clausager.

Slægtsgårdsforeningen i Haderslev amt

har holdt generalforsamling på Harmonien i Haderslev.

Formanden, Chr. Reinholdt, Oksgård, nævnte i sin beretning, at foreningen i Haderslev amt havde ca. 240 medlemmer og omtalte kort foreningens formål (se årsmødereferatet andetsteds i bladet).

Efter at gdr. Marius Frank, Røjbøl, havde haft ordet til beretningen, blev der afholdt valg til bestyrelsen, som resulterede i, at gdr. Peter From, Rørkær, genvalgtes med gdr. Christiansen, Rørkær, som suppleant. Ligeledes genvalgtes gdr. Ole Toft, Bramdrup, med gdr. Nis Nissen, Bramdrup, som suppleant.

Foredrag og kaffebord.

Efter kaffebordet holdt arkivar Hofmansen, der er leder af Slægtsgårdsarkivet, et meget interessant foredrag om slægtsgårdsbevægelsen og Slægtsgårdsarkivet.

Han udtalte, at foreningen også havde medlemmer i Sydslesvig, og at Hohngården i Hohn herred nede ved Ejderen, der tilhører H. Ohem, var Danmarks sydligste slægtsgård.

I den efterfølgende drøftelse deltog gdr. M. Dahlmann, Sverdrupgård, gdr. Jens Skau, Nygård, gdr. Valdemar Nielsen, Sode, gdr. H. Christiansen, Rørkær, og gdr. Joh. Paulsen, Favstrup.

Ændret kontortid.

Som meddelt tidligere har Slægtsgaardskontorets leder gennem en længere årrække, kontorchef K. Nielsen, på grund af sygdom pr. 1. april trukket sig tilbage fra Slægtsgaardskontorets ledelse.

Siden da har en midlertidig ordning været truffet.

Fra 15. juli overtager revisor Poul Nielsen kontorets ledelse, bistået af kontorassistent frk. Samson. Herefter ændres kontortiden fra daglig kl. 10—13 til mandag, onsdag og fredag kl. 9—11.

Slægtsgaardskontorets adresse og telefonnummer er henholdsvis Købmagergade 67—69, København K., og tlf. Byen 9433.

En Danmarks-dug til hjælpsomme svenskere.

VED SLÆGTSGAARDSFORENINGENS årsmøde i Båstad i Skåne den 2. juni overrakte formanden, *H. M. Markersen*, ved festmiddagen en Danmarksdug til kaptajn *Axel Berg von Linde* og direktør *Olof Nobel* som tak for deres medvirken ved årsmødets planlægning og vellykkede forløb.

Danmarksdugen, som væves på Kolding Hørfabrik, blev beundret for de smukke motiver fra Danmarks oldtid, vikingetid og den nyere tid, som indgår i mønstret i karmoisinrød farve.

I dugens midte er indvævet et Danmarkskort og i hjørnerne, enderne og siderne har mønstret følgende motiver:

Hohøj ved Mariager.

Solvognen. — Verdensberømt oldtidsfund, gjort 1902 i Trundholm mose i Odsherred. En guldbelagt bronzeskive anbragt på en 6-hjulet vogn og forspændt med en stiliseret hesteskulptur. Symboliserer solens vandring over himmelen og er et bevis for bronzealderens soltilbedelse; ca. 1300—1000 f. kr.

Lurerne. Signalinstrumenter anvendt i kamp, til fest og ved religiøse ceremonier. Hovedfundet, 6 smukt bevarede stykker, fremdroges 1797 i Brudevælte mose ved Lynge i Nordsjælland, hvor lurerne i yngre bronzealder, ca. 800—400 f. kr., er blevet nedlagt som offer til guderne.

Guldhornene. De to pragtfulde sønderjydske guldhorn med indpunslede og påloddede menneske- og dyrefigurer blev fundet 1639 og 1734 ved Gallehus nær Tønder. — Stjålet og omsmeltet i 1802 af en københavnsk guldsmed, som fjernede dem fra kunstkammeret. — Kopier findes i Nationalmuseet. Guldhornene stammer fra den germanske jernalder, ca. 400—600 år eft. kr.

Jellingestenen. Den store runesten i Jellinge, som Harald Blaatand rejste ved sine forældres Gorm den Gamle og Thyra Danebods grave, er fra ca. 940. Runeindskriften fortæller, at Danmark er samlet til eet rige, og at Harald Blaatand vandt Norge og gjorde Danerne kristne. Jellingestenen er det første historiske »dokument« på dansk grund.

Disse gamle, historiske motiver med et danmarkskort fra den nyere tid som midtpunkt glædede Slægtsgaardsforeningens venner i Sverige.

I dugen til direktør Olof Nobel var det danske rigsvåben indvævet i hjørnerne i stedet for solvognen.

Slægtsgaardsforeningen for Odense Amt

har holdt generalforsamling på Fyns forsamlingshus. Formanden, proprietær *Bent Bjergskov*, »Rosenlund«, Kølstrup, omtalte i beretningen et stille år for foreningen. Man fik ingen udflugt, men har nu overdraget til den energiske formand i Svendborg amt, sognefoged *Johs. Nielsen*, Vejstrup, at arrangere en tur til Ærø til sommer.

Formanden ønskede at fratræde, men lod sig efter gentagne opfordringer bevæge til at modtage genvalg, og ligeledes genvalgtes de to øvrige medlemmer af bestyrelsen.

Efter kaffen holdt forfatteren *Salomon Frifelt* et fortrinligt foredrag om betydningen af at søge slægtens spor og bevare samfølelsen med slægterne, der gik forud. Han nævnte de gamle lovværker og understregede indledningen til jydske lov: »Med lov skal land bygges«, og med hensyn til lovens tydelighed kunne vore lovgivere i dag drage nyttig lære. Ligeledes mindede taleren om de gamle kirkebygninger, der står som vartegn og midtpunkt i sognet, og han resumerede op i dette: Vi fører det videre, som slægterne gav os i eje, vor folkelige, kulturelle, åndelige arv.

Proprietær *Bjergskov* udtalte en varm tak til forfatteren for den udmærkede time.

I egens og stenens tegn

Fortsat fra side 8.

Så indtraf det højtidelige øjeblik, hvor hofjægermester *Cederfeld de Simonsen*, der har været en ivrig fortaler og gjort et stort arbejde for at få dette møde i stand, kunne foretage afsløringen af mindestenen. Den råt tilhuggede og enkle sten taler sit magtfulde sprog om ærlig vilje mellem de to nationer til i fællesskab at gøre en gerning og indsats til gavn for en fortsat udvikling af det gode forhold i Norden.

I MARIAKIRKEN

En times tid beså man de gamle bygninger, som er blevet rejst i Hembygdsparken, og så kørtes der tilbage til Båstad. Her blev aflagt besøg i byens kirke, Maria-kyrkan, en af de bygninger i Båstad, der fortæller mest om egnens kunst og kulturhistorie.

Den er opført af »gråsten« og teglsten. Øverst i tårnet hænger kirkens tre klokker, lilleklokken, mellemklokken og storklokken. Mellemklokken er prydet med et relief, der viser Jesu korsfæstelse samt scener fra Jesu liv, nemlig bebudelsen, fødslen og de hellige tre-kongers tilbedelse. Langhuset og koret danner tilsammen et rum, der er delt i tre hvælvede skibe. Sideskibene er lave, hvorimod midterskibet er ret højt. I kirken kan der gøres mange studier med hensyn til bygningshistorien, og der er herlige kalkmalerier fra omkring år 1500. Altertavlen viser Golgata med Jerusalem i baggrunden. Over altret svæver en basunblæsende engel med udspredte vinger. Gammelt og nyt mødes i kirken, således et træskærerarbejde fra omkring 1460, forestillende Maria med Jesus-barnet og et Orrefors glasrelief, som viser de tre vise mænd og er udført i 1944.

Værket til kirkens store orgel er udført i 1918 i Göteborg, medens selve orglet stammer fra 1792. Det var en vidunderlig oplevelse at høre det skønne orgels toner bruse gennem kirkerummet.

Hofjægermester Cederfeld de Simonsen ved den afslørede slægtsgårdssten.

Festmiddag i Båstad.

Men tiden ilede, og kl. 19 skulle man være på »Strand Restaurang« til festmiddagen. Her bød formanden velkommen, specielt til de mange svenske gæster, og med hofjægermester *Cederfeld de Simonsen* som ordstyrer tilbragte man nogle hyggelige og fornøjelige, men også meget interessante timer sammen.

Arkivar *P. K. Hofmansen* talte for Sverige og Danmark. Vi gemmer den meget vægtige tale til næste

nummer af bladet. Hofmansen sluttede med et leve for de nordiske lande, der efterfulgtes af »Du gamla, du fria« og »Der er et yndigt land«.

Så fik formanden for Båstad kommunalbestyrelse, borgmester *Malte Gerding*, ordet for at byde velkommen til Båstad, den gamle historiske by med de mange oldtidsminder. Gik man mange år tilbage i tiden, havde byen været lige så stor som Helsingborg og betalt lige så stor skat til Danmark som denne by.

Formanden, *H. M. Markersen*, takkede for velkomsten og indbefattede heri en tak til Hembygdsföreningen for dens initiativ. Slægtsgaardsforeningen og Hembygdsföreningen har en fælles opgave. Vi har den samme mentalitet. Vi har den samme tro, sagde formanden. Nu er vi begyndt samarbejdet i Båstad, og vi går videre til hele Sverige. Det skulle glæde os, om vi på vort næste årsmøde måtte se repræsentanter for Båstad hos os. Formanden nævnte navnene på en række danske gæster, som han takkede for god bistand. Af de svenske gæster nævnte formanden direktør *O. Nobel* og frue, landstingsmand *Sture Paulsen* og frue, borgmester, folkeskolelærer *Malte Gerding*, kaptajn *Berg von Linde*, redaktør *Sig. Örjangaard* og frue, direktør *Charles Wessman* og frue, Svaløf, og dr. *Andersson*, Svaløf.

Under megen højtidelighed overrakte formanden en Danmarksdug med gamle danske motiver til såvel direktør *Nobel* som kaptajn *Berg von Linde*, ligesom direktør *Nobel* fik et forstørret Slægtsgaardsmærkat i ramme til ophængning i Hembygdsparken.

Talen og overrækkelsen af gaverne sluttede med et firefoldigt leve for de svenske venner.

I en tale fremhævede redaktør Örjangaard forskellen mellem Danmark og Sverige på jordpolitikkens område. I Danmark går bestræbelserne mod så mange små brug som muligt, der udstykkes, medens man i Sverige bestræber sig for sammenlægning af gårde. Under vort samvær i dag er der tegnet vide perspektiver, sagde redaktøren. Samarbejdet mellem Danmark, Sverige og Norge skal udbygges. Slægtsgårdene er et så dyrebart lån, at alle kræfter må sættes ind på at bevare dem for kommende slægter, så de kan blive drevet frem til en større og bedre produktion. Vi slægtsgårdsfolk ser ikke med blide øjne på de faktorer, der modvirker gårdenes beståen som slægtsgårde.

Den svenske hembygdsbevægelse er opstået med henblik på at styrke båndene mellem ungdommen. I Sverige udstedes der diplomer til 200-årige slægtsgårde, og kongen, der er protektor, uddeler disse diplomer.

KONGELIGE HILSENER

Ordet blev nu givet frit, og der blev talt af proprietær *Bent Bjergskov*, Kølstrup, formanden *H. M. Markersen*. direktør *O. Nobel* og kaptajn *Axel Berg von Linde*, der nævnte sit gamle venskab med hofjægermester *Cederfeld de Simonsen*, hvilket havde givet anledning til mødet i Båstad.

På trappen foran »Axelvold« byder ejeren Albert Berg von Linde velkommen og fortæller gårdens historie.

Hofjægermesteren talte derefter for den nordiske kvinde, og fru *Bjergskov* svarede på opfordring til damerne om at tage ordet med, at damerne havde fridag, men til hverdag skulle de nok tage ordet, hvorefter fru *P. V. Nielsen*, Odense, kort bragte en hyldest til herrerne, idet hun bragte et leve som tak for deres initiativ.

Under middagen indløb følgende takketelegrammer fra såvel det svenske som det danske kongepar:

»Sänder Eder alle vårt tack med hjärtlig hälsning og välönskan Gustav Adolf Louise.«

og

»Hjertelig tak til alle for den venlige hilsen. Ingrid Frederik R.«

Efter nogle slutbemærkninger af *Malte Gerding* sluttede middagen, og såvel de unge som de lidt ældre unge svang sig en times tid til musikkens toner, ligesom man havde lejlighed til at se forskellige svenske folkedanse og dansere i egnsdragter.

Næste dag tog man afsked med Båstad, og i busser og privatbiler gik turen gennem Skåne, hvor der blev aflagt besøg på de to Berg von Linde'ske slægtsgårde Dufeke og Axelvold. På hotel Svaløf var direktør *Charles Wessman* og frue, Utsädesaktiebolaget i Svaløf, værter ved en dejlig frokost, og derefter var man gæster på Utsädesföreningens store forsøgsstation, ligesom man kørte en tur over foreningens 2500 tdr. land store ejendom og fik et blik ind i de tre gårde, der er knyttet hertil.

Om denne del af turen skal vi berette udførligt i næste nummer af bladet. *P. V. N.*

Juridiske slægtsgaardsanliggender

Spørgsmål:

Efter min mands død har jeg overtaget gården som hensiddende i uskiftet bo med vore fælles børn. Jeg ønsker nu at overdrage den til een af dem til en pris, der ligger under handelsværdien. Skal jeg have samtykke hertil af de andre børn?

Svar:

Når en ægtefælle hensidder i uskiftet bo, gælder der den regel, at den pågældende ikke må bortskænke en gave, der står i misforhold til boets formue. Imidlertid gælder der for landejendomme den særlige regel, at en ejer, der hensidder i uskiftet bo, ved testamente kan tillægge eet af børnene ejendommen til en moderat pris, og det samme må derfor gælde ved overdragelsen i levende live. Hvad der er moderat pris, er noget ubestemt, men der kan i hvert fald ikke være noget i vejen for, at De går så langt ned i pris som til ejendomsskylden + den skattepligtige værdi af løsøret.

✡

Spørgsmål:

Min tante, der ikke har børn, har i testamente bestemt, at jeg arver hendes gård, der er vurderet til ejendomsskyld af kr. 100.000,—, for kr. 30.000,—. Hvis hun nu overdager mig ejendommen for kr. 30.000,—, hvad skal jeg da betale i arve- eller gaveafgift?

Svar:

Gaveafgift svares kun ved gaver fra forældre til børn eller fra børn til forældre, og der skal heller ikke svares arveafgift, da der ikke er tale om arv. Af den gave, som De får ved overdragelsen, skal svares alm. indkomstskat, og det vil medføre, at det meste af fordelen går tabt. De kan imidlertid udstede et pantebrev til hende for differencen mellem købesummmen på ejendommen og de kr. 30.000,—, og Deres tante kan da bestemme, at De skal arve dette pantebrev. De kommer da til at betale arveafgift heraf efter hendes død, men det er i hvert fald betydelig billigere end indkomstskat.

Der lå engang et teglværk

Af gårdejer *Jørgen Jacobsen*, Vosemose, Fyn.

NÅR JEG I MIN barndoms første tid, og også senere, strejfede om her i de nærmeste omgivelser, så traf jeg ofte på noget, der i hvert fald efter min opfattelse den gang — så højst mærkeligt ud, og spurgte jeg så om, hvad dette eller hint var for noget, så lød svaret næsten altid: Ja, det er bare noget fra teglværkstiden. Snart var det nogle gamle udbrændte ovnriste, til andre tider var det blot nogle mursten eller drænrør, men det kunne også være en maskine til at lave drænsrør på, eller også et redskab, hvormed der lavedes håndpressede gulvsten, og det mest interessante ved den var et stempel med navnet »Vosemose«. Hvad der i særlig grad fæstnede sig i min erindring var de mange større eller mindre stråtækte eller teglhængte huse, der lå rundt omkring, hvor teglværket havde ligget. Efter de oplysninger, min fader og andre ældre har givet nu og da, har der ialt ligget 8 bygninger eller tørrekuber i tilknytning til teglværket. For bedre at kunne løse den opgave, der var tiltænkt dem, var disse åbne, så vinden bedre kunne tørre de forskellige oplagrede ting. Jeg mindes kun at have set de 6 huse, og da teglværksdriften ikke længere lagde beslag på dem, blev de udnyttet til opbevaringsrum for vogne, maskiner, redskaber, gavntræ og gammel halm. Alle disse huse er nu forsvundne, efterhånden som tidens tand har umuliggjort deres fortsatte beståen.

Det mest interessante hus var »den runde kube«, hvor taget gik langt ned mod jorden, og for os børn var det en yndet sport at kravle op på spidsen af taget og lege. Fra teglværkstiden stod der inde i huset en æltemaskine med hestegang. Den sidste mindelse fra den tid var et langt hus, der gik under navnet »den lange kube«. Et kraftigt snetryk pressede den fladt til jorden i 1941. Min farfar, Jacob Madsen, oprettede teglværket i 1820erne, og det nedlagdes 1887, da de sidste brændinger fandt sted. I årene 1879 til 1888 blev hele gården ombygget, og teglværket leverede sten til hele byggeriet med undtagelse af facadestenene til stuehuset, der købtes fra Sellebergs teglværk. Teglværket skaffede udkommet til adskillige mennesker, men det var hårdt arbejde, for der fandtes ingen mekaniske hjælpemidler den gang, og leret måtte ofte hentes langt borte, alt eftersom der var brug for den ene eller den anden slags ler. De gamle teglværker klarede sig godt, indtil banen igennem Fyn blev anlagt, thi da blev der bygget flere store og moderne telgværker med sidespor ind til banen. Over for denne konkurrence måtte de små og gammeldags teglværker give op, og især da de fleste af disse lå ret afsides og med dårlige vejforbindelser. Foruden Vosemose teglværk lå der inden for den nærmeste omegn følgende teglværker, der har indstillet driften: Stærmose, Teglgaard, Hesbjerg, Koborg, Selleberg og Drigstrupgaard.

I dag — takket være bilerne — spiller afstande og beliggenhed ingen større rolle, og de gamle teglværker ville sikkert have oplevet en ny opblomstringstid, om de havde kunnet holde ud så længe. Foruden disse teglværker har der tidligere været en fajancefabrik ved Hesbjerg, men den er nedlagt for mange år siden. Ligesså findes der i udkanten af Æghaveskoven et sted, hvor der ligger mange murbrokker i skovbunden, og stedet kaldes teglovnen. I denne teglovn, der forlængst er nedlagt, har der ifølge overleveringer været brændt

sten til Frederiksborg slot og til Brændelydinge kirke. Der har også været drevet pottemagervirksomhed, og som en begrundelse herfor han anføres, at i Sanderum sogns kirkebog 1743 omtales en Hans Pottemager fra Æghaven.

ET MORSOMT MINDE her på Vosemose knytsig til teglværkstiden, og herom fortælles følgende: 1837 var prins Christian — senere Christian den 8. — guvernør på Fyn, og ved en bestemt lejlighed var han ude og bese teglværket, som på den tid var det næststørste på Fyn. Prinsen tilbød min farfar 10.000 rigsdaler til låns, hvis han ville bygge teglværket større, men det ville Jacob Madsen ikke. Ved den lejlighed gav prinsen 10 rigsdaler til teglværksarbejderne, som holdt gilde for pengene, og det kaldtes for »prinsegildet«. Prinsen ville gerne se Jacob Madsens 6 børn, som blev stillet op på række efter alder. Da prinsen nåede til den sidste og yngste, der kun var godt 4 år gammel, sagde han: »Kan du så fortælle mig, hvad du hedder?« Hertil svarede drengen rask: »Jeg hedder Hans Christian, men hvad hedder du?« Farfar tyssede på ham og sagde, at han ikke måtte sige du til prinsen, men prinsen sagde, at det måtte han nok. Min fader omtalte tit, at han var »dus« med kong Christian den 8. Alle disse ting, der her er fremdraget, er kun minder, der for de fleste mennesker ingen verdens ting betyder. Alligevel mener jeg, at alle, der har kendskab til ting og begivenheder fra vore forfædres tid, bør nedskrive dem, at de ikke går tabt af hensyn til efterslægten, og alle dem, der interesserer sig for vore forfædres liv og færden.

J. J.

DE FORENEDE REVISIONSKONTORER

hovedkontoret
N. W. Gadesvej 7 . Aarhus
telefon 4 24 77 (6 lin.)

Skandinaviens næststørste revisionsfirma

Centralkontorer i AARHUS
telf. (061) 4 34 00 - 4 38 98 - 4 39 98
AABENRAA
telf. (046) 3300 - 3868 - 3869
ESBJERG
telf. (051) 4210 - 4211 - 4212
VEJLE
telf. (042) 3155 - 3154 - 3153

Slægtsgaardsejere!

Tegn Deres Forsikring
mod Stormskade i

Dansk Forsikringsforening mod Stormskade
Skolebakken 11 . Aarhus

Slægtsgaardsejere!

Sikker Dem mod Haglskade
gennem

Hagelskadeforsikringsselskabet af 1910
Skolebakken 11 . Aarhus

Østifternes Land-Hypothekforening
Gyldenløvesgade 3
KØBENHAVN V

yder uopsigelige 2. Prioritetslaan i Landejendomme
og Beboelsesejendomme paa Landet i Østifterne